

- ۱- گزینه «۴» - اگر بگوییم برای وجود معلول، وجود و تحقق علت یا عدم وجود علت فرقی نمی‌کند، آن‌گاه به اتفاق قائل شده‌ایم، زیرا در این‌جا معلول می‌تواند از علت خودش تخلف کند. (سراسری - ۹۸) (پایه دوازدهم - درس دوازدهم - حکمت معاصر) (دشوار)
- ۲- گزینه «۱» - اوگوست کنت، فیلسوف تجربه‌گرای قرن نوزدهم، به‌طور کلی عقل فلسفی و کار عقل در تأسیس فلسفه را کاملاً ذهنی خواند و گفت که نگاه فیلسوفان به جهان و هستی، ناظر بر واقعیت نبوده، بلکه ساخته ذهن آنان و حاصل تأملات ذهنی آنان بوده است. گزینه «۲» مربوط به دیدگاه و عقاید دکارت است. گزینه «۳» مربوط به دیدگاه و عقاید فرانسویس بیکن است. گزینه «۴» مربوط به دیدگاه و عقاید هیوم است. (رفعت‌نیا) (پایه دوازدهم - درس هفتم: عقل در فلسفه ۱ - عقل نزد فیلسوفان دوره جدید اروپا) (متوسط)
- ۳- گزینه «۴» - از منظر عقل‌گرایان اصل علیت بدون دخالت تجربه به‌دست می‌آید و جزء اصول اولیه‌ای است که انسان آن را به‌طور فطری درک می‌کند؛ یعنی هر انسانی، با درکی از رابطه علیت متولد می‌شود و درک این رابطه نیاز به تجربه و یا آموزش ندارد؛ زیرا پذیرش و قبول این رابطه، مقدمه و پایه هر تجربه و آموزشی است. البته یافتن مصداق‌های علت و معلول نیازمند تجربه و آموزش است. از منظر تجربه‌گرایان هر چیزی را براساس حس و تجربه تحلیل می‌کنند، معتقدند که انسان از طریق حس، توالی یا هم‌زمانی پدیده‌ها را مشاهده می‌کند و رابطه ضروری میان علت و معلول را درمی‌یابد و از این طریق، رابطه علیت را درک می‌کند و بنا می‌نهد. هر دو مورد در گزینه «۱» مربوط به دیدگاه عقل‌گرایان است. هر دو مورد در گزینه «۲» مربوط به دیدگاه تجربه‌گرایان است. در گزینه «۳» مورد اول مربوط به تجربه‌گرایان است و مورد دوم مربوط به عقل‌گرایان است. (رفعت‌نیا) (پایه دوازدهم - درس سوم: جهان علی و معلولی - دیدگاه برخی فیلسوفان اروپایی) (متوسط)
- ۴- گزینه «۱» - حقیقت واحد، مانند یک کانون نور درخشان است که اشعه آن به میزانی که از کانون دور می‌شوند، ضعیف و ضعیف‌تر می‌شوند و همین اختلاف در شدت و ضعف، سبب تمایز آن‌ها از یکدیگر و پیدایش کثرت در آن می‌گردد؛ یعنی ما یک حقیقت به نام نور داریم که در مرتبه‌ای قوی و در مرتبه‌ای ضعیف است. نور قوی نور است، نور ضعیف هم نور است. نور قوی از همان جهت که نور می‌باشد قوی است و نور ضعیف هم از همان جهت که نور است ضعیف می‌باشد. چنین نیست که نور قوی با چیز دیگری غیر از نور ترکیب شده باشد و قوی شده باشد و یا این‌که نور ضعیف با چیز دیگری. وجود نیز که حقیقت واحدی است، در تجلیات و ظهورهای خود دارای مراتبی می‌شود و هر مرتبه‌ای از وجود، به میزان درجه وجودی خود، ظهور آن حقیقت واحد و یگانه است. (رفعت‌نیا) (پایه دوازدهم - درس یازدهم: دوران متأخر - اصول اولیه حکمت متعالیه) (متوسط)
- ۵- گزینه «۲» - در جامعه اروپایی رشد تفکر حسی و حس‌گرایی بیش از هر چیز محسوس بود، بدین‌صورت که معنا و مقصود زندگی در میان افراد در حد اهداف مادی تنزل پیدا کرد و زندگی فاقد معنا و ارزش‌های متعالی گردید و بحران معناداری زندگی پدید آمد، پس عقل و عقل‌گرایی اصلاً مطرح نبود (رد گزینه «۱»). استفاده از تجربه‌های معنوی درونی و عشق و عرفان برای باور به وجود خداوند، اعتقاد ویلیام جیمز برای باور به وجود خداوند است (رد گزینه «۳»). کاتینگهام معتقد است: قبول خداوند زندگی ما را در بستری قرار می‌دهد که آن را با ارزش و بااهمیت می‌سازد و این امید را می‌دهد که به جای این‌که احساس کنیم در جهان بیگانه‌ای افتاده‌ایم که در آن هیچ امری در نهایت، اهمیت ندارد، می‌توانیم پناهگاهی بیابیم. گزینه «۴» دقیقاً برعکس کلام او را بیان می‌کند. (رفعت‌نیا) (پایه دوازدهم - درس پنجم: خدا در فلسفه ۱ - باور به خدا و معناداری زندگی) (متوسط)
- ۶- گزینه «۳» - هیوم با تجربه‌گرایان هم‌عقیده است که تنها راه شناخت واقعیات حس و تجربه است، اما می‌گوید رابطه ضروری میان علت و معلول یک موضوع حسی نیست و آن را نمی‌توان از طریق مشاهده حسی و تجربه به‌دست آورد و باید یک راه تجربی دیگر برای آن پیدا کرد. او می‌گوید حس فقط می‌تواند اجسام و رنگ‌ها و شکل‌ها و اموری از این قبیل را به ما نشان دهد؛ مثلاً چشم می‌بیند که با آمدن خورشید به آسمان، زمین روشن می‌شود، اما این‌که یک رابطه ضروری میان طلوع خورشید و روشنی زمین باشد، چنین چیزی با حس قابل مشاهده نیست. او از همین مثال برای راه‌حل خود استفاده می‌کند و می‌گوید، بر اثر تکرار مشاهده طلوع خورشید و روشن شدن زمین، در ذهن ما چنین منعکس می‌شود که یک رابطه ضروری میان طلوع خورشید و روشن شدن زمین وجود دارد. او این انعکاس ذهنی تداعی را می‌نامد و می‌گوید تداعی علیت چیزی جز یک حالت روانی ناشی از توالی و پشت سرهم آمدن پدیده‌ها نیست. از این طریق است که ما پنداشته‌ایم یک رابطه ضروری میان طلوع خورشید و روشن شدن زمین برقرار است. (رفعت‌نیا) (پایه دوازدهم - درس سوم: جهان علی و معلولی - دیدگاه برخی فیلسوفان اروپایی) (متوسط)
- ۷- گزینه «۴» - منظور از اصالت در بحث اصالت وجود با اصالت ماهیت، همان واقعیت خارجی و چیزی است که در واقعیت منشأ اثر است؛ بررسی همه گزینه‌ها: گزینه «۱»: این مسئله ربطی به اصالت وجود یا ماهیت ندارد. / گزینه «۲»: تمامی مفاهیم انتزاعی نیز یک منشأ واقعی دارند. / گزینه «۳»: مفاهیم انتزاعی و غیراصیل نیز مصداق دارند. / گزینه «۴»: هر دو مفهوم کلی «درخت» و «حیوان» بر همه مصداقشان به یک اندازه صدق می‌کنند و به همین دلیل متواپی هستند. مفهوم مشکک مفهومی است که میزان صدقش بر افرادش متفاوت باشد. مثل مفهوم زردی که ممکن است یک شیء زودتر از شیء دیگر باشد. (سراسری خارج از کشور - ۹۶) (پایه دوازدهم - درس یازدهم - دوران متأخر) (دشوار)
- ۸- گزینه «۱» - علت چیزی است که به چیزی دیگر وجود می‌دهد و آن چیز را به‌وجود می‌آورد؛ یعنی تا علت نباشد، آن چیز هم پدید نمی‌آید و معلول نیز چیزی است که وجودش را از چیزی دیگر که همان علت است می‌گیرد؛ یعنی در وجود خود، نیازمند به دیگری است. (رفعت‌نیا) (پایه دوازدهم - درس سوم: جهان علی و معلولی - رابطه علیت) (متوسط)

۹- گزینه «۳» - از نظر ابن‌سینا، طبیعت مرتبه‌ای از هستی است که دارای حرکت است و رو به مقصدی خاص دارد و این مقصد جزء ذات عالم طبیعت و از آن جدایی‌ناپذیر است. طبیعت هر شیء آن را به سوی خیر و کمال مطلوبش سوق می‌دهد؛ به شرط این‌که مانعی در راه طبیعت قرار نگیرد. حتی آن‌چه ظاهراً شر و بدی به نظر می‌رسد، مانند پژمرده شدن یک گل یا مرگ یک جاندار یا حتی وقایع ویرانگر طبیعی همچون سیل و زلزله، همگی در یک نظم کلی جهانی تأثیر مثبت دارند و به کمال نهایی طبیعت کمک می‌کنند. به همین جهت، با نگاه کردن به بخش کوچکی از جهان طبیعت نمی‌توان درباره آن داوری کلی کرد؛ مثلاً زرد شدن برگ‌های سبز درختان در پاییز برای کسی که فقط پاییز را می‌بیند، حادثه‌ای ناگوار تلقی می‌شود، اما کسی که چهار فصل را مشاهده می‌کند، می‌داند که پاییز نقش ویژه خود را در اعتدال طبیعت به انجام می‌رساند، پس مطابق نظر ابن‌سینا حرکت در فلسفه شامل حرکت و تغییر مکانی، تغییرات کمی و کیفی است.

(رفعت‌نیا) (پایه دوازدهم - درس دهم: دوره میانی - طبیعت‌شناسی ابن‌سینا) (متوسط)

۱۰- گزینه «۳» - الهیات شفا کتاب ابن‌سینا است. ملاصدرا تألیفات متعددی دارد که همه آن‌ها در جایگاه خود مهم و منشأ اثر بوده‌اند، مانند الشواهد الربوبیه، تفسیر القرآن الکریم، المبدأ و المعاد، الحکمة المتعالیه، اسفار. (رفعت‌نیا) (پایه دوازدهم - درس یازدهم: دوران متأخر - تألیفات) (متوسط)

۱۱- گزینه «۴» - وجود با هر دو مفهوم خاک و دیو رابطه امکانی دارد؛ یعنی در ماهیت و ذات خود، ممکن‌الوجود هستند و همین رابطه امکانی به ذات و ماهیت آن‌ها اجازه می‌دهد که اگر علت وجود آن‌ها فراهم شود، آن‌ها نیز موجود شوند و در خارج تحقق یابند.

(رفعت‌نیا) (پایه دوازدهم - درس دوم: جهان ممکنات - رابطه وجود با موضوع‌های مختلف) (متوسط)

۱۲- گزینه «۲» - استاد علامه سیدمحمدحسین طباطبایی بزرگ‌ترین شخصیت فلسفی معاصر و وارث حکمای بزرگ اسلامی است.

(رفعت‌نیا) (پایه دوازدهم - درس دوازدهم: حکمت معاصر - حکیم بزرگ دوره معاصر) (آسان)

۱۳- گزینه «۱» - رخ دادن حادثه پیش‌بینی نشده است. این معنای اتفاق با هیچ‌یک از اصول و لوازم علیت مخالف نیست، بلکه مربوط به علم ناقص و محدود ما نسبت به حوادث پیرامونی است، بنابراین می‌تواند کاربرد درستی داشته باشد.

(رفعت‌نیا) (پایه دوازدهم - درس چهارم: کدام تصویر از جهان؟ - بررسی معانی اتفاق) (آسان)

۱۴- گزینه «۴» - گزینه‌های «۱» و «۲»، کاملاً دقیق و درست ذکر شده‌اند، اما در گزینه «۴» نوشته شده در دومین مرحله عقل مفاهیم و قضایای پیچیده و دشوار را درک می‌کند، در صورتی که عقل مفاهیم و قضایای بدیهی را درک می‌کند، مثلاً می‌داند که یک چیز نمی‌تواند هم باشد و هم نباشد. در این مرحله است که انسان آمادگی دریافت علم را پیدا می‌کند و می‌تواند دانش‌ها را کسب نماید.

(رفعت‌نیا) (پایه دوازدهم - درس هشتم: عقل در فلسفه ۲ - نظر فیلسوفان مسلمان درباره عقل به‌عنوان دستگاه تفکر) (متوسط)

۱۵- گزینه «۴» - در حال حاضر، همه اشیایی که موجودند واجب‌الوجود هستند، اما به واسطه علت‌هایشان، نه به واسطه خودشان. به عبارت دیگر این‌ها واجب‌الوجود بالغیر هستند و فقط وجود خداوند است که واجب‌الوجود بالذات است.

(رفعت‌نیا) (پایه دوازدهم - درس دوم: جهان ممکنات - رابطه وجود با موضوع‌های مختلف) (متوسط)

۱۶- گزینه «۳» - بحث فیلسوف، خواه مسلمان، خواه مسیحی و یا پیرو هر مسلک دیگر درباره خدا، تا وقتی فلسفی است که از روش فلسفه، یعنی استدلال عقلی استفاده کند و نتایج تفکر خود را به صورت استدلالی عرضه نماید. همان‌طور که دکارت و کانت، با این‌که مسیحی بودند، ولی چون با روش فلسفی به اثبات خداوند پرداخته‌اند، بحث آن‌ها یک بحث فلسفی به شمار می‌آید.

(رفعت‌نیا) (پایه دوازدهم - درس ششم: خدا در فلسفه ۲) (متوسط)

۱۷- گزینه «۲» - هر پژوهشی قطعاً دارای هدف خاصی است و پژوهش‌های علمی نیز می‌کوشند با استفاده از عقل و تجربه، جهان را تبیین عقلانی کنند، اما ابن‌سینا تلاش می‌کند برای درک عالم، رابطه آن با مبدأ هستی را نیز بشناسد و هدف تا غایب جهان را نیز کشف کند.

(سراسری - ۹۵) (پایه دوازدهم - درس دهم: دوره میانی - شیخ‌الرئیس فلسفه) (متوسط)

۱۸- گزینه «۱» - افلاطون، در مواردی از خداوند با عنوان مثال خیر یاد می‌کند و توضیح می‌دهد که همه چیز در پرتو آن دارای حقیقت می‌شوند و همان‌طور که روشنایی شبیه خورشید است، اما خود خورشید نیست، حقایق نیز شبیه به مثال خیر هستند، نه خود آن. همچنین از خدا به‌عنوان صانع و آفریننده اشیای این عالم یاد می‌کند تا به انسان‌ها یادآوری نماید که نظم جهان از وجودی عاقل سرچشمه می‌گیرد. صانع و دمیورژ هر دو به یک مانع هستند. لوگوس مربوط به هراکلیتوس است. (رفعت‌نیا) (پایه دوازدهم - درس پنجم: خدا در فلسفه ۱ - دوره یونان باستان) (متوسط)

۱۹- گزینه «۳» - کودک به وجود حیوانات پی برده است و می‌داند که آن‌ها موجودند و هستند، اما از ماهیت و چیستی آن‌ها آگاه نیست. او می‌خواهد حیوان را بشناسد و از چیستی‌اش آگاه شود؛ یعنی می‌خواهد بداند این موجودات چه ویژگی‌های مخصوص به خود دارند که آن‌ها را از دسته دیگر موجودات متفاوت و متمایز می‌کند. (رفعت‌نیا) (پایه دوازدهم - درس اول: هستی و چیستی - قدم دوم) (متوسط)

۲۰- گزینه «۳» - فارابی به علت آشنایی عمیق با تعالیم اسلام، توانست آموخته‌های خود از افلاطون و ارسطو و سایر فیلسوفان گذشته را در یک نظام فلسفی جدید عرضه کند و فلسفه مشایی را در جهان اسلام بنا نهد؛ از این رو پس از ارسطو لقب معلم گرفت و به معلم ثانی شهرت یافت.

(رفعت‌نیا) (پایه دوازدهم - درس نهم: آغاز فلسفه در جهان اسلام - مقام علمی و فلسفی فارابی) (آسان)